

JEL: L81; Q56; R41; M11

Грузін Богдан Васильович

Аспірант кафедри бізнес-економіки та підприємництва, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна
ORCID: 0009-0004-1146-2814

e-mail: gruzinbogd@gmail.com

Bohdan Hruzin

PhD student of the Department of Business Economics and Entrepreneurship, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine

Кузьменко Олена Михайлівна

к.е.н., доцент

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна
ORCID: 0000-0003-4954-2815

e-mail: kuzmenko.olena@kneu.edu.ua

Olena Kuzmenko

PhD in Economics, Associate Professor Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine

СТРАТЕГІЯ «ОСТАННЬОЇ МИЛІ» У ПРОДУКТОВОМУ РІТЕЙЛІ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

«LAST MILE» STRATEGY IN GROCERY RETAIL OF UKRAINE: CHALLENGES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Анотація. Стратегія «останньої милі» у продуктовому ритейлі є критичним питанням логістики, що безпосередньо впливає на задоволеність споживачів та екологічний вплив компаній. В Україні виклики сталого розвитку в цьому напрямі пов'язані з необхідністю зниження вуглецевого сліду, оптимізацією транспортних маршрутів та впровадженням екологічних рішень для доставки продукції.

Ключові слова: логістика, «остання миля», сталий розвиток, продуктовий ритейл, доставка, екологічність

Summary. The last mile strategy in grocery retail is a critical stage of logistics that directly affects customer satisfaction and the environmental impact of companies. In Ukraine, the challenges of sustainable development in this area are associated with the need to reduce the carbon footprint, optimise transport routes and implement environmentally friendly solutions for product delivery.

Keywords: logistics, «last mile», sustainable development, grocery retail, delivery, environmental friendliness

Останні роки стратегія «останньої милі» набула ключового значення в логістиці продуктових ритейлерів в Україні. Зростання кількості онлайн-замовлень та підвищення вимог споживачів щодо швидкості та зручності доставки змушують компанії шукати нові рішення. Однак це створює серйозні виклики для сталого розвитку, оскільки збільшується кількість транспортних засобів на дорогах, зростають викиди вуглецю, а також підвищується навантаження на міську інфраструктуру. Створення ефективної стратегії «останньої милі», що враховує екологічні аспекти, стає важливим завданням для

українського рітейлу. Основною метою цього дослідження є аналіз викликів сталого розвитку в контексті стратегії «останньої милі» у продуктовому рітейлі України.

Логістика «останньої милі» є одним із найскладніших та найбільш витратних етапів у системі постачання товарів у продуктовому рітейлі [4, с.28]. Основна складність полягає в тому, що доставка до кінцевого споживача часто передбачає множинні точки розвезення, нерегулярні маршрути та значне навантаження на міську інфраструктуру, що призводить до підвищених викидів вуглецю та інших парникових газів (ПГ) [5, с. 1071].

В Україні, де великі міста, такі як Київ, Львів, Харків та Одеса, стикаються з перевантаженістю доріг та застарілою інфраструктурою, проблема загострюється. За даними Світового банку, у 2021 році інтенсивність руху зросла на 20%, що збільшило час доставки та викиди CO₂. За дослідженням Міністерства екології, близько 50% транспортних викидів у містах генерується логістикою, з яких до 30% – це «остання миля» [4, с. 80]. В Європі цей показник складає 25%, а в Україні – до 30% у продуктовому рітейлі через високу частоту доставок [4, с. 37]. Зокрема, для великих продуктових мереж, таких як АТБ, Сільпо та METRO, доставка товарів на «останній милі» є найбільш ресурсоємним етапом. За даними дослідження, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології у 2022 році, середня відстань доставки в міських умовах України становить близько 5-10 км, проте через міські затори та погані дорожні умови доставка часто займає вдвічі більше часу, ніж заплановано [3]. Це призводить до зростання викидів CO₂ на кожен кілометр на 30-40% у порівнянні з оптимальними умовами. Для зменшення екологічного впливу, багато рітейлерів переходять на електромобілі та велосипеди для доставки. Наприклад, у Києві з 2022 року деякі локальні компанії почали тестувати електровантажівки для міських доставок, що дозволяє скоротити викиди до 80% порівняно з традиційними дизельними вантажівками [1; 2].

Екологічні проблеми логістики «останньої милі» є перешкодою для сталого розвитку рітейлу в Україні. Високі викиди CO₂, неефективне використання палива через затори та витрати на доставку вимагають змін у логістиці. Для зниження негативного впливу необхідно використовувати екологічний транспорт – електромобілі, велосипеди тощо, а також оптимізувати маршрути, що зменшить викиди та витрати. Інноваційні технології, як-от автоматизація, штучний інтелект і дрони, можуть підвищити ефективність логістики та зробити доставку швидшою й гнучкішою. Водночас для ефективного впровадження цих змін необхідна активна підтримка з боку держави. Розвиток екологічно чистої інфраструктури, включаючи зарядні станції для електромобілів та створення велосипедних доріжок, потребує значних інвестицій та стимулювання з боку уряду. Крім того, важливо запроваджувати програми підтримки для бізнесу, які сприятимуть переходу на сталі рішення в логістичних процесах. Таким чином, екологізація логістики «останньої милі» не лише сприятиме сталому розвитку, але й стане конкурентною перевагою для рітейлерів. Це допоможе покращити імідж компаній, зменшити їхній екологічний слід та підвищити ефективність доставки.

Література

1. Державна служба статистики України. *Моніторинг прогресу: Цілі сталого розвитку в Україні 2021*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/publ/SDGs%20Ukraine%202021%20Monitoring%20Report%20ukr.pdf

2. Міністерство екології та природних ресурсів України. *Звіт про викиди парникових газів у секторі логістики України*. Міністерство екології та природних ресурсів України. 2021. URL: <https://mepr.gov.ua/zvituvannya-pro-vykydy-parnykovykh-gaziv-pidpryyemstvamy-mindovkilliya-nadaye-roz-yasnennya-2/>

3. Програма розвитку ООН в Україні. *Оцінка викидів CO₂ та прогноз на майбутнє для України*. 2022. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UKR_UNDP-CO2-Forecast-vFinal.pdf.

4. Транспорт та логістика: сучасні виклики та перспективи розвитку (Transport & Logistics: Current Challenges and Prospects): матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 18 листопада 2021 р. / [під наук ред. Ільченко С. В.] ; НАНУ, МОНУ та ін. Одеса: ДУ ІРЕЕД НАН України, 2021. 166 с.

5. Morana, J., & Gonzalez-Feliu, J. A sustainable urban logistics dashboard from the perspective of a group of operational managers. *Management Research Review*. 2015. 38(10), 1068–1085. URL: <https://doi.org/10.1108/mrr-11-2014-0260>

References

1. State Statistics Service of Ukraine. (2021). *Monitoring progress: Sustainable Development Goals in Ukraine* 2021.

URL: https://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/publ/SDGs%20Ukraine%202021%20Monitoring%20Report%20ukr.pdf

2. Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine. (2021). *Report on greenhouse gas emissions in the logistics sector of Ukraine*. Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine. URL: <https://mepr.gov.ua/zvituvannya-pro-vykydy-parnykovykh-gaziv-pidpryyemstvamy-mindovkilliya-nadaye-roz-yasnennya-2/>

3. United Nations Development Programme in Ukraine. (2022). *CO₂ emissions assessment and future forecast for Ukraine*. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UKR_UNDP-CO2-Forecast-vFinal.pdf

4. Transport & Logistics: Current Challenges and Prospects: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, Odesa, November 18, 2021 / [edited by Ilchenko S. V.] ; NASU, Ministry of Education and Science of Ukraine, etc. Odesa: SI IREED NAS of Ukraine, 2021. 166 p.

5. Morana, J., & Gonzalez-Feliu, J. (2015). A sustainable urban logistics dashboard from the perspective of a group of operational managers. *Management Research Review*, 38(10), 1068–1085. URL: <https://doi.org/10.1108/mrr-11-2014-0260>